

**O prezentare cronologică
a literaturii române prin
70 DE TESTE PENTRU
EVALUAREA CURENTĂ
ȘI BACALAUREAT**

subiectul I și al II-lea

**10 teste
complete,
cu sugestii
de rezolvare**

**PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU
DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA
ROMÂNĂ – BACALAUREAT 7**

**I. O PREZENTARE CRONOLOGICĂ A
LITERATURII ROMÂNE PRIN 70 DE TESTE
(PENTRU EXERSAREA SUBIECTELOR I
ȘI AL II-LEA – PROBA SCRISĂ)..... 17**

**FUNDAMENTE ALE CULTURII ROMÂNE
(ORIGINILE ȘI EVOLUȚIA LIMBII ROMÂNE)..... 19**

- Testul 1 19
- Testul 2 22

**PERIOADA VECHIE
(FORMAREA CONȘTIINȚEI ISTORICE) 25**

- Testul 3 25

**CURENTE CULTURALE/LITERARE
ÎN SECOLELE XVII – XVIII. UMANISMUL 28**

- Testul 4 28

**CURENTE CULTURALE/LITERARE
ÎN SECOLELE XVII – XVIII. ILUMINISMUL..... 31**

- Testul 5 31

PERIOADA PAȘOPTISTĂ 34

- Testul 6 34
- Testul 7 37

PERIOADA PAȘOPTISTĂ. ROMANTISMUL 40

- Testul 8 40

ROMÂNIA ÎNTRE ORIENT ȘI OCCIDENT 43

- Testul 9 43
- Testul 10 46

**EPOCA MARILOR CLASICI
Titu Maiorescu. Criticismul junimist 49**

- Testul 11 49
- Testul 12 52

**EPOCA MARILOR CLASICI
ROMANTISMUL. Mihai Eminescu 55**

- Testul 13 55
- Testul 14 57
- Testul 15 60

**EPOCA MARILOR CLASICI
Mihai Eminescu. Proza romantică 62**

- Testul 16 62

**EPOCA MARILOR CLASICI
Ion Creangă. Basmul cult 65**

- Testul 17 65

**EPOCA MARILOR CLASICI
Ion Creangă. Realismul 68**

- Testul 18 68
- Testul 19 70

**EPOCA MARILOR CLASICI
I.L. Caragiale. Comedia..... 73**

- Testul 20 73
- Testul 21 76

**EPOCA MARILOR CLASICI
I.L. Caragiale. Proza realistă..... 79**

- Testul 22 79

**EPOCA MARILOR CLASICI
I.L. Caragiale. Proza fantastică..... 83**

- Testul 23 83

**EPOCA MARILOR CLASICI
REALISMUL. Ioan Slavici 86**

- Testul 24 86

**EPOCA MARILOR CLASICI. REALISMUL.
Nuvela psihologică. Ioan Slavici 89**

- Testul 25 89

**EPOCA MARILOR CLASICI
REALISMUL. Ioan Slavici 92**

- Testul 26 92

**PRELUNGIRI ALE CLASICISMULUI
ȘI ALE ROMANTISMULUI 95**

- Testul 27 95

SIMBOLISMUL..... 98

- Testul 28 98

SIMBOLISMUL. George Bacovia 100

- Testul 29 100
- Testul 30 103

**CURENTE CULTURALE/LITERARE ÎN PERIOADA
INTERBELICĂ. MODERNISMUL 105**

- Testul 31 105

**CURENTE CULTURALE/LITERARE ÎN PERIOADA
INTERBELICĂ. TRADIȚIONALISMUL 108**

- Testul 32 108

**POEZIA INTERBELICĂ.
ORIENTĂRI AVANGARDISTE..... 110**

- Testul 33 110

**POEZIA INTERBELICĂ. MODERNISMUL.
Lucian Blaga..... 113**

- Testul 34 113
- Testul 35 115

**POEZIA INTERBELICĂ. MODERNISMUL.
Tudor Arghezi..... 117**

- Testul 36 117
- Testul 37 119

**POEZIA INTERBELICĂ.
MODERNISMUL. Ion Barbu 122**

- Testul 38 122
- Testul 39 124

POEZIA INTERBELICĂ. TRADIȚIONALISMUL.	
Ion Pillat	126
• Testul 40	126
POEZIA INTERBELICĂ. TRADIȚIONALISMUL.	
Vasile Voiculescu	129
• Testul 41	129
ROMANUL INTERBELIC, MODERN, PSIHOLGIC, SUBIECTIV. Camil Petrescu.....	131
• Testul 42	131
• Testul 43	133
ROMANUL INTERBELIC.	
ROMANUL EXPERIENȚEI.....	135
• Testul 44	135
• Testul 45	138
• Testul 46	140
ROMANUL INTERBELIC.	
ROMANUL PSIHOLGIC.....	143
• Testul 47	143
• Testul 48	146
ROMANUL INTERBELIC CU TEMATICĂ RURALĂ.	
REALISMUL. Liviu Rebreanu.....	148
• Testul 49	148
• Testul 50	151
ROMANUL INTERBELIC CU TEMATICĂ RURALĂ.	
REALISMUL. Mihail Sadoveanu.....	154
• Testul 51	154
• Testul 52	157
ROMANUL INTERBELIC CITADIN.	
REALISMUL BALZACIAN. G. Călinescu.....	160
• Testul 53	160
• Testul 54	162
PROZA AVANGARDISTĂ. Urmuz.....	165
• Testul 55	165
DRAMA INTERBELICĂ.....	168
• Testul 56	168
• Testul 57	170
• Testul 58	172
IDENTITATE CULTURALĂ ÎN CONTEXT EUROPEAN.....	175
• Testul 59	175
LITERATURA POSTBELICĂ. PROZA	177
• Testul 60	177
ROMANUL ÎN PERIOADA POSTBELICĂ.	
Marin Preda	179
• Testul 61	179
• Testul 62	181
• Testul 63	184
POEZIA ÎN PERIOADA POSTBELICĂ.	
Nichita Stănescu.....	186
• Testul 64	186
• Testul 65	188
POEZIA ÎN PERIOADA POSTBELICĂ.	
Marin Sorescu	190
• Testul 66	190

POEZIA ÎN PERIOADA POSTBELICĂ.	
Ana Blandiana	193
• Testul 67	193
POEZIA ÎN PERIOADA POSTBELICĂ (DUPĂ 1989).....	195
• Testul 68	195
TEATRUL ÎN PERIOADA POSTBELICĂ.	
Marin Sorescu	197
• Testul 69	197
PERIOADA POSTBELICĂ.	
POSTMODERNISMUL.....	200
• Testul 70	200

II. 10 VARIANTE COMPLETE PENTRU PROBA SCRISĂ ȘI SUGESTII DE REZOLVARE203

VARIANTA 1	205
VARIANTA 2	208
VARIANTA 3	211
VARIANTA 4	213
VARIANTA 5	216
VARIANTA 6	218
VARIANTA 7	221
VARIANTA 8	223
VARIANTA 9	226
VARIANTA 10.....	229

SUGESTII DE REZOLVARE.....	233
• Varianta 1	233
• Varianta 2	236
• Varianta 3	238
• Varianta 4	241
• Varianta 5	244
• Varianta 6	247
• Varianta 7	250
• Varianta 8	252
• Varianta 9	255
• Varianta 10.....	258

NOȚIUNI TEORETICE.....261

TABEL SINOPTIC CU SUBIECTELE PROPUSE (EPOCI ȘI CURENTE LITERARE, AUTORI, TEXTE-SUPORT).....	296
CAPITOLUL I. TESTE PENTRU EXERSAREA SUBIECTELOR I ȘI AL II-LEA	296
CAPITOLUL II. 10 VARIANTE COMPLETE	307

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....311

FUNDAMENTE ALE CULTURII ROMÂNE (ORIGINILE ȘI EVOLUȚIA LIMBII ROMÂNE)

Testul 1

I. Con-textul nonliterar (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

La Roma ne-am statornicit pentru vreo zece zile. Potrivit planului dinainte socotit, am cules și aici splendorile scrise la carte, în Baedeker. Spre deosebire de toți străinii ce descindeau în urbea celor șapte coline, noi românii, din motive știute numai nouă, acordam, în ordinea revelațiilor ce ne așteptau, o întâietate Forului lui Traian. Ne spuse cineva că lângă columna împăratului, de obârșie iberică, a fost găsit nu de mult, odihnindu-se în cojocul său, ca sub un brad carpatic, Bădea Cârțan, ciobanul care a venit pe jos din Țara Făgărașului până aci, călăuzit nu de Baedeker, ci numai de nostalgii milenare.

Pe lista celor de văzut urma numaidecât Forul Roman cu toate ale sale, de la cele mai vechi vestigii etrusce până la cutare templu cezaric. Forul, care în închipuirea noastră se umplea de toată măreția și stricăciunea vremurilor, de toate triumfurile și spaimile epocelor, ne chema iarăși și iarăși. Și nu era zi să nu-l traversăm cel puțin o dată. Găsindu-ne la fața locului, s-a făcut că am simțit odată în noi ca un imbold actoricesc de a reconstitui asasinarea lui Iuliu Cezar. Spectacolul, ce ni-l dam, era, firește, hrănit, de unele înclinări însușite de prin romanele polițiste, căci nu ne mulțumeam cu aproximații, ci căutam amănuntele ce ar putea duce la identificarea asasinilor. [...]

Câteva zile în șir vizitarăm Vaticanul. [...] În Sixtină ne-am oprit. Ne-am oprit îndelung. Aci ne luam răgaz, căci fiecare devenea pentru sine însuși un caz de conștiință. Căutam parcă martori ai vieții noastre, în fața lui Christos cel de Sus, care ținea judecata din urmă.

Lucian Blaga, *Hronicul și cântecul vârstelor*

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Indică sensul din text al secvenței (*Forul...*) *ne chema iarăși și iarăși*. **6 puncte**
2. Menționează o consecință a vizitării Forului Roman de către grupul de turiști din care făcea parte Lucian Blaga, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**
3. Precizează originea și numele ciobanului care a venit pe jos la Columna lui Traian, justificându-ți răspunsul cu o secvență din textul dat. **6 puncte**
4. Explică motivul pentru care vizitatorii s-au oprit în Capela Sixtină, valorificând textul dat. **6 puncte**

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură specifică românilor care au vizitat Roma, așa cum reiese din textul dat.

6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este sau nu utilă documentarea înaintea vizitării unei metropole culturale, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din lucrarea *Hronicul și cântecul vârstelor* de Lucian Blaga, cât și la experiența personală sau culturală.

20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente;

14 puncte

– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea.

6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

II. Textul literar (10 puncte)

Comentează, în minimum 50 de cuvinte, relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice în textul dat.

*Peste pod cu mii de coifuri trece-a Romei grea mărire
Soarele orbește-n ceruri de a armelor lucire,
Scuturi ard, cărăle treier și vuiesc asurzitor;
Iar Saturn, cu fruntea ninsă stând pe steaua-i alburie
Și-aruncând ochii lui turburi peste-a vremii-mpărăție,
Aiurind întreabă lumea: – Și aceia-s muritori?*

*Colo unde stau Carpații cu de stânci înalte coaste,
Unde paltinii pe dealuri se înșir ca mândră oaste,
Munții țeapăna lor frunte o suiau-n-albastre bolți,
Stau tăcuți ostașii Romei, ridicând fruntea lor lată,
Strălucitele lor coifuri, la stâncimea detunată,
Unde ultima cetate ridica-n nori a ei colți.*

*Nori ca de bazalt de aspri se zidesc pe-albastra boltă,
Parc-auzi a Mării Negre și a Dunării revoltă
Și a lumii-ncheieture parcă le auzi trăsând;
Răsculatu-s-a-Universul contra globului din aer?
Stelele-n oștiri se mișcă? Împărății sori se-ncaier?
Moare lumea? Cade Roma? Surpă cerul pe pământ?*

*Nu. ...Din fundul Mării Negre, din înalte-adânce hale,
Dintre stânce arcuite în gigantice portale
Oastea zeilor Daciei în lungi șiruri au ieșit –
Și Zamolx, cu uraganul cel bătrân, prin drum de nouri,
Mișcă caii lui de fulger și-a lui car. Călări pe bouri,
A lui oaste luminoasă îl urma din răsărit. [...]*

Și-n zenit opri oștirea-i peste armia romană.
 Decebal! el strigă-n nouri – îi detun, îi iau la goană
 Și Danubiul o să beie a lor sacre legiuni.
 Decebal s-arată palid în fereasta naltă-ngustă
 Și coroana și-o ridică cătr-imaginea augustă
 Și se uită cu durere la divinii săi străbuni.

Iar pe plaiuri verzi de munte oștile-urbei risipite
 Privesc cerul, zeii dacici, armile lor pornite –
 Rupt e șirul lor pe-alocuri de al soarelui foc roș.
 Pe un trunchi înalt de stâncă chiar cezarul stă-n uimire:
 – Ridicați semnele urbei înspre-a cerului oștire
 Și strigați: Cu noi e Roma! – Codri-adânci și-ntunecoși

Clocotesc de lungul freamăt și de-a armelor sunare.
 Armia: „Cu noi e Roma!” Acvilele-i ard în soare.
 Van din Sarmisegetuza vin săgeți în roșii ploii,
 Scuturi se îndrept spre dânsa, oprind grindina de-aramă,
 Zeii urlă – stânci se clatin, norii-n fâșii se distramă
 Și de fulgeri lungi șiroaie curg în munții rupți și goi.

Mihai Eminescu, *Memento mori* (fragment)

Notă

Pentru conținut, vei primi 6 puncte, iar pentru redactare, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

EXERSEAZĂ MAI MULT!

Recitește textul de mai sus. Scrie, în minimum 50 de cuvinte, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Evidențiază rolul stilistic al utilizării substantivelor proprii în textul dat.
2. Prezintă două trăsături ale descrierii artistice, valorificând fragmentul dat.
3. Comentează rolul hiperbolei în evocarea războiului daco-roman din fragmentul dat.
4. Prezintă realizarea artistică, în fragmentul dat, a două trăsături ale romantismului.
5. Menționează două deosebiri dintre descrierea războiului daco-roman în poemul eminescian și cea din următorul text de Eduard Nemeth:

Încălcările prevederilor tratatului din 102 au determinat începerea celui de-al doilea război al lui Traian împotriva lui Decebal. În acest conflict s-a reluat practic ofensiva de pe pozițiile ocupate de romani în primul război. Armata romană din zonă cuprindea acum probabil 15 legiuni și numeroase trupe auxiliare, astfel că efectivul total

se ridică la aproximativ 150.000 de soldați. Traian a revenit în Dacia în vara anului 105, trecând Dunărea pe podul de la Drobeta.

Luptele duse de romani, „mai degrabă cu chibzuință decât cu avânt nemăsurat“ (Cassius Dio, Istoria Romană, LXVIII, 14), au avut ca final ocuparea întregii zone a Munților Orăștiei. Decebal a reușit să scape din încercuire, dar a fost urmărit de un detașament de călăreți. Ajuns din urmă, el a preferat suicidul căderii în prizonierat și umilirii în alaiul triumfal al lui Traian la Roma. Cadavrul său a fost decapitat de Tiberius Claudius Maximus, un subofițer roman, care a și dus capul lui Decebal împăratului Traian.

Eduard Nemeth, Al doilea război daco-roman: un exemplu de chibzuință,
www.historia.ro

Testul 2

I. Con-textul nonliterar (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Limba română în secolele al XVI-lea – al XVIII-lea Epoca veche din istoria limbii române literare

Aproximativ două secole și jumătate durează epoca veche din istoria limbii române, ca limbă de cultură.

Convențional, limitele perioadei sunt fixate de anii 1521 și 1780. Traduse în evenimente culturale, aceste date indică „cel mai vechi text în limba română“, *Scrisoarea lui Neacșu*, și „prima gramatică românească tipărită“, *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* de Samuel Micu și Gh. Șincai (momentul este simbolic pentru Școala Ardeleană și, prin extensie, pentru trecerea spre epoca modernă a culturii naționale). [...]

Cel mai vechi document scris în limba română, cunoscut și păstrat până azi, este *Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung*, adresată lui Johannes Benkner, judele Brașovului. Scrisoarea nu este datată, dar analiza diverselor elemente de ordin istoric a permis să se stabilească anul redactării (N. Iorga), luna și ziua: 29 sau 30 iunie 1521. Astăzi, scrierea interesează probabil mai puțin ca sursă de informație istorică despre o posibilă incursiune a turcilor peste Dunăre, în schimb, reprezintă primul monument românesc de limbă și stil. Construcția riguroasă a textului relevă un model sau un protocol de redactare, consecvent aplicat și în numeroase scrisori românești din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Se remarcă formulele epistolare ceremonioase – inițiale și finale – cu rol de adresare și de măgulire a destinatarului (aici în slavonă), fragmentarea mesajului propriu-zis și dispunerea lui gradată, pe tranșe de informație, anunțate de un semnal lingvistic de atragere a atenției (adv. slavon I pak „și iar“), precum și coerența sintactico-semantică a textului în ansamblu.

Majoritatea filologilor români au convingerea că deprinderea de a scrie în limba maternă este de dată mai veche: „De fapt, trebuie să se fi scris românește întotdeauna, sporadic și pentru nevoi particulare“, afirma cu autoritate Al. Rosetti (1968, p. 468).

Maria Cvasnî Cătănescu, *Limba română. Origini și dezvoltare*

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Indică sensul din text al secvenței *o posibilă incursiune a turcilor peste Dunăre*.
6 puncte
2. Menționează titlul complet al celui mai vechi document scris în limba română.
6 puncte
3. Precizează numele istoricului care a datat scrisoarea, justificându-ți răspunsul cu o secvență din textul dat.
6 puncte
4. Explică motivul pentru care boierul Neacșu îi scrie lui Johannes Benkner, așa cum se desprinde din textul dat.
6 puncte
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, în ce constă valoarea literară a *Scrisorii lui Neacșu*, document considerat de autoarea textului citat drept *primul monument românesc de limbă și stil*.
6 puncte

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este sau nu necesar pentru un tânăr ca, în contextul globalizării actuale, să cunoască primele evenimente culturale din istoria limbii naționale, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat, cât și la experiența personală sau culturală.
20 de puncte

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente;
14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea.
6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

II. Textul literar (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, două trăsături ale textului epistolar.

„Mudromu i plemenitomu i cistitomu I Bgom darovannomu župan Hanăș Begner ot Brașov, mnog zdravie ot Neacșul ot Długopole”. [n.n. formulă epistolară introductivă specifică vremii: „Preaînțeleptului și nobilului și cinstitului și de Dumnezeu dăruitului jupân Hanăș Begner din Brașov, multă sănătate de la Neacșul din Câmpulung”].

I pak [n.n. „și iarăși”] dau știre domnie tale *za* [n.n. „despre”] lucrul turcilor, cum am auzit eu că împăratul au ieșit den Sofiia și amintrea nu e. Și se-au dus în sus pre Dunăre. *I pak* să știi Domniia ta că au venit un om de la Nicopole de mie mi-au spus că au văzut cu ochii lui că au trecut ceale corabii ce știi și Domniia ta pre Dunăre în sus. *I pak* să știi că bagă den toate orașele câte 50 de oameni să fie în ajutor în corăbii. *I pak* să știi cumu se-au prins nește meșteri den Țarigrad cum vor trece aceale corabii la locul cela strimtul ce știi și Domniia ta. *I pak* spui domnietale de lucrul lui Mahamet-Beg, cum am auzit de boiari ce sunt megiiăș¹

¹ megieș – vecin

și de genere-miu Negre, cumu i-au dat împăratul slobozie lui Mahamet-Beg, pre io-i va fi voia pren Țeara Rumânească, iară el să treacă. *I pak* să știi Domniia ta că are frică mare și Băsărab de acel lotru de Mahamet-Beg, mai vârtos de Domniele voastre. *I pak* spui domnietale ca mai-marele miu de ce am înțeleș și eu. Eu spui domnietale, iară Domniia ta ești înțelept și aceaste cuvinte să ții Domniata la tine, să nu știe oameni mulți, și Domniele voastre să vă păziți cum știți mai bine. *I Bi te veselit. Aminu.* [n.n. „Și Dumnezeu să te veselească. Amin.“].

Scrisoarea boierului Neacșu,

text reprodus după *Crestomația limbii române vechi, volumul I*

Notă

Pentru conținut, vei primi 6 puncte, iar pentru redactare, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

EXERSEAZĂ MAI MULT!

Recitește textul de mai sus. Scrie, în minimum 50 de cuvinte; răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Prezintă efectul stilistic al repetării structurii slavone „*I pak*” în textul dat.
2. Explică semnificația expresiei subliniate din secvența [...] *au venit un om de la Nicopole de mie mi-au spus că au văzut cu ochii lui că au trecut ceale corabii*, punând-o în relație cu scopul scrisorii.
3. Evidențiază atitudinea emițătorului față de destinatar, dar și față de Mahamet-Beg, justificându-ți răspunsul cu secvențe din textul dat.
4. Prezintă rolul stilistic al modurilor și timpurilor verbale (timpul perfect compus și modul conjunctiv) în textul dat.
5. Compară pastișa din următorul fragment din *Zmeura de câmpie* de Mircea Nedelciu cu *Scrisoarea lui Neacșu*, sub aspectul structurii și al conținutului:

T. Raportul complet al „comisiei Gelu Popescu”

Din nou dau știre despre concluziile neverosimile la care am ajuns cercetând cele câteva documente scrise sau orale ce mi-au stat la dispoziție sau mi le-am confecționat singur.

În primul rând, n-am găsit niciun semn cât de cât creditabil despre mine însumi. Asta nu înseamnă neapărat descalificarea mea. Nu prin asta trebuie să fiu eu declarat necreditabil. [...]

Astfel.

Despre Zare Popescu știu că este fiul legitim al lui Florea Popescu (fiul cel mare al învățătorului Popescu Spiridon din Burlești) și al Speranței Popescu, învățătoare, fostă soție a numitului Grințu Anton.

PERIOADA VECHIE (FORMAREA CONȘTIINȚEI ISTORICE)

Testul 3

I. Con-textul nonliterar (50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Treizeci de ani mai târziu, Miron Costin ia pana ca să continue istoria Moldovei de unde o lăsase Ureche. El avusese la început intenția să urzească istoria Moldovei pe un plan vast, așa cum văzuse în istoriografia polonă, de la originile neamului până în zilele lui. [...]

Ea îmbrățișează istoria Moldovei pe un cuprins de 66 de ani, de la a doua domnie a lui Aron-vodă (1595) până la urcarea în domnie a lui Dabija-vodă (1661). De la 1595 până către sfârșitul domniei lui Vasile Lupu, Miron Costin povestește evenimentele după izvoare polone și după tradiții interne; de la sfârșitul domniei lui Vasile Lupu, cronicarul povestește faptele la care el însuși a fost martor și părtaș. Această parte a cronicii are mai mult înfățișarea unor memorii. [...]

Urcând repede treptele ierarhiei boierești, este întrebuințat continuu în războaie ca tălmaci pe lângă căpeteniile oștirilor polone, iar în timp de pace trimis în misiuni diplomatice la curtea regilor și hatmanilor poloni. Prin rangurile boieriei sale (mare comis, paharnic, vornic al Țării de Jos, mare logofăt), precum și prin cultura lui latină și polonă, Miron Costin este astfel neconținut pe câmpurile de luptă și în sfatul intim al domnilor, și cuvântul lui are totdeauna greutate în divanurile care urzesc istoria Moldovei din a doua jumătate a veacului al XVII-lea. [...]

Vremurile pe care Miron Costin ni le înfățișează, cu un rar talent de povestitor, reprezintă în istoria Moldovei panta de decădere, epoca de agonie a ultimelor rămășițe de autonomie. Rareori se petrece în istorie, într-un timp așa de restrâns și pe un petic de pământ așa de mic, mai multă învâlmășeală de evenimente, de oameni, de popoare, ca în Moldova din vremea lui Miron Costin. [...]

În 65 de ani, 22 de domnii și nici una nu se încheie în liniște. Miron Barnovski decapitat la Constantinopol; Vasile Lupu închis în fioroasa temniță a celor șapte turnuri; Antonie Ruset dus în fiare la Adrianopol [...].

Această epocă furtunatică, pe care cronicarul însuși o caracterizează „cumplite vremi, de nu stăm de scrisori, ce de griji și de suspine... cumpănă mare pământului nostru – și, parcă printr-o tainică presimțire – și nouă”, această epocă zbuciumată oferea, prin diversitatea aspectelor, prin dramele pe care le scotea la iveală, un material uman dintre cele mai interesante – și Miron Costin, care avea o viziune limpede a lucrurilor, o imaginație caldă și un mare talent de evocare, a știut să prindă și să fixeze în cronică sa, pentru toate vremurile, o frescă istorică plină de viață.

N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*

A. Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Indică sensul din text al expresiei *această epocă furtunatică*. **6 puncte**
2. Menționează două surse ale cronicii lui Miron Costin. **6 puncte**
3. Precizează două calități ale stilului artistic al lui Miron Costin prezente în letopiseț, justificându-ți răspunsul cu o secvență din textul dat. **6 puncte**
4. Explică un motiv pentru care epoca evocată în cronica lui Miron Costin este interesantă, așa cum se desprinde din textul dat. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, o trăsătură a lui Miron Costin ca om politic, așa cum reiese din textul dat. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă notarea evenimentelor istorice contribuie sau nu la înțelegerea naturii umane, raportându-te atât la informațiile din fragmentul citat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

II. Textul literar (10 puncte)

Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, un punct de vedere despre semnificația următorului text, evidențiind rolul a două procedee artistice.

Fost-au gândul mieu, iubite cititoriule, să fac létopisețul țărâi noastre Moldovei din descălecatul ei cel dintâi, carele au fostu de Traian-împăratul și urdzisăm și începătura létopisețului. Ce sosiră asupra noastră cumplite acestea vrémi de acmu, de nu stăm de scrisori, ce de griji și suspinuri. Și la acestu fel de scrisoare gându slobod și fără valuri trebuiește. Iară noi prăvim cumplite vrémi și cumpănă mare pământului nostru și noaă. Deci priiméște, în ceasta dată, atâta din truda noastră, cât să nu să uite lucrurile și cursul țărâi, de unde au părăsit a scrie răpăosatul Uréche vornicul.

Afla-vei de la Dragoș-vodă, din descălecatul țărâi cel al doilè, la létopisețul lui, pre rândul său scrise domniile țărâi, până la Aron-vodă. Iară de la Aronū-vodă încoace începe acesta létopiseț, carea și l-am scris noi, nu cum s-ari cădè, de-amănuntul toate. Că létopisețele céle streine lucrurile numai ce-s mai însămnate, cum sintū războaiele, schimbările, scriu a țărâlor megiiășe, iară céle ce să lucreadză în casa altuia de-amănuntul, adecă lucruri de casă, n-au scris. Și de locū létopiseță, de muldovanū scrisă, nu să află. Iară tot vei afla pre rându toate.

Și priiméște această dată această puțină trudă a noastră, care amū făcut, să nu să treacă cumva cu uitarea de unde este părăsit, cu această făgăduință că și letopiseț

întreg să aștepti de la noi de om avea dzile și nu va hi pus preavécinicul sfat puternicului Dumnedzău țărâi aceștia țenchiu și soroc de sfârșire.

Miron Costin, *Predoslovie* adecă voroava cătră cetitoriul, Letopiseșul Țărâi Moldovei de la Aaron Vodă încoace, de unde este părăsit de Ureche – vornicul (1594 – 1661)

Notă

Pentru conținut, vei primi 6 puncte, iar pentru redactare, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

EXERSEAZĂ MAI MULT!

Recitește textul de la subiectul al II-lea. Scrie, în minimum 50 de cuvinte, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe:

1. Prezintă raportul dintre autor și cititor, valorificând rolul stilistic al formelor de adresare din textul dat.
2. Menționează două teme de reflecție adoptate de autor în primul paragraf.
3. Evidențiază atitudinea autorului față de-consemnarea istoriei, valorificând textul dat.
4. Explică rolul substantivelor proprii în textul dat.
5. Compară misiunea cronicarului, așa cum rezultă din *Predoslovie*, cu misiunea istoricului Nicolae Bălcescu, expusă în „Introducerea” la lucrarea *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*:

Dacă fiecare nație are o misie evanghelică a împlini pe pământ, să cercetăm și să întrebăm și pe această nație română, atât doritoare astăzi de viață, ce a făcut? Ce lupte a purtat pentru realizarea legii lui Dumnezeu, atât în sânul său, cât și în omenire? Istoria, lumea are drept a-i cere această seamă: căci nu trebuie a uita că, cu toată sfințenia dreptului său, astăzi nu e destul ca o nație să-și aibă un loc pe carta lumii, sau să-și reclameze acest loc și libertatea sa în numele suvenirilor istorice; ca dreptul său să ajungă a fi respectat și recunoscut de celelalte nații, trebuie încă ca ea să poată dovedi folosul ce a adus și poate aduce lumii, trebuie să arate formula înțelegătoare și soțială ce ea reprezentează în marea carte a înțelegerii și a istoriei omenirii.

Să aruncăm dar o ochire asupra trecutului acestei nații române și să vedem ce a făcut în aceste 18 secole de când se află statornicită în pământul său. Această ochire ne va da înțelegerea revoluțiilor ei de față și a revoluțiilor ei viitoare.